

Výběrový kurz: Česko-skandinávské vztahy ve 20. století

Skandinavistika, FF UK

ZS 2020, středa: 9.10 - 10.50

Místnost: 322, 3. patro, nám. Jana Palacha/ distanční výuka na MS Teams

Kontakt: vendula.hingarova@ff.cuni.cz

Kód kurzu v Moodle I: ASK500313

Kód do MS Teams Skandinavistika!: ga7damu

Výběrová přednáška seznámí s česko-skandinávskými vztahy ve 20. století, které byly zásadně determinované politickými událostmi v obou zemích a ve světě. Představí klíčové osobnosti, které významně přispěli k rozvoji vzájemných styků, a to jak na úrovni politické, kulturní i společenské.

Studenti se budou moci podílet na dílčích výzkumných úkolech dle svého zájmu (sběr a interpretace pramenů, vyhledávání pamětníků, překlady svědectví). Na přednáškách vystoupí pozvaní hosté.

V rámci kurzu proběhne návštěva jednoho až tří archivů, které uchovávají materiály k česko-skandinávským vztahům.

Kurz je určen studentům bakalářského a magisterského studia oddělení skandinavistiky. Přednášky budou vedené v češtině, přednášky zahraničních hostů pak v angličtině.

Do kurzu se studenti hlásí jen v případě **vážného zájmu** a ochotě plnit požadavky vedoucí ke splnění atestace.

Kurz bude probíhat on-line, a to na platformě MS Teams. Rozpis četby a závěrečný test je na Moodle 1 UK. **Studenti** se do obou systémů **zaregistrují** před začátkem kurzu.

Alternativní platforma v případě technických problémů bude na www.whereby.com/noraci

ím telegram následujícího znění.

"JUDr Jan Šonský, Chrudim, Smetanova 386
jsem zachráněna a zdráva ve Švédsku. Kde je
Honzíček a Truda? Prosím odpověď.

Jana".

Vaše výlohy Vám ráda později vynahradím. Je.

Program kurzu

- 1) [středa 7. 10.] Nástin česko-skandinávských vztahů, představení kurzu
- 2) [středa 14. 10.] Diplomatické vztahy mezi ČSR a Skandinávií
- 3) [středa 21. 10.] Osobnosti čs. původu ve Skandinávii 1. pol. 20. století: Václav Marek
- 4) [středa 28. 10.] státní svátek (výuka odpadá)
[čtvrtek nebo pátek 29. -30. 10.] návštěva Archivu Ministerstva zahraničí
- 5) [středa 4. 11.] Česko-skandinávské vztahy za 2. sv. války: Čechoslováci ve Skandinávii I
- 6) [středa 11. 11.] Česko-skandinávské vztahy za 2. sv. války: Čechoslováci ve Skandinávii II
- 8) [středa 25. 11.] České židovské děti v Dánsku
- 9) [středa 2. 12.] Dánové v Terezíně
- 10) [středa 9. 12.] Čs. exil ve Skandinávii – návštěva Knihovny Libri prohibiti
- 11) [středa 16. 12.] Kulturní diplomacie ČR ve Skandinávii
- 12) [středa 6. 1.] Současné politické, kulturní a společenské vztahy

V rámci kurzu proběhne návštěva jednoho až tří archivů v Praze, které uchovávají materiály k česko-skandinávským vztahům. Návštěva jednoho archivu je povinná. Kapacita 5-15 osob dle požadavků dané instituce.

- Archiv Národního muzea (pozůstalost V. Marka)
- Archiv MZV (diplomatická korespondence)
- Národní Archiv ČR – na Chodovci (Čechoslováci ve Skandinávii za 2. sv. války)

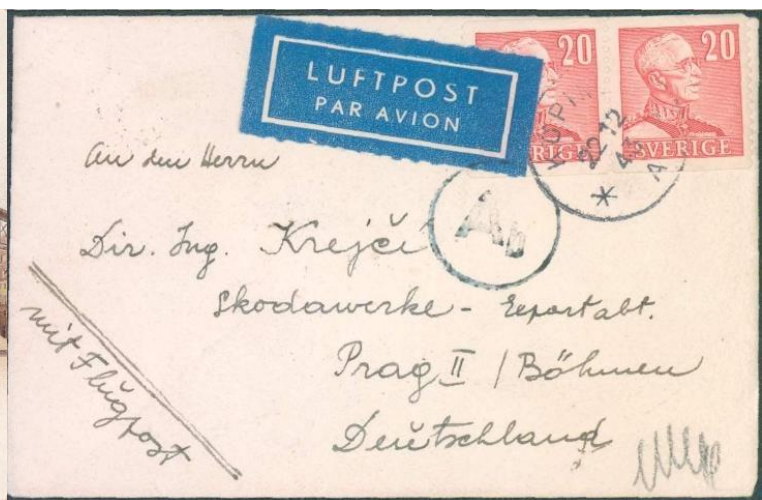
Není vyloučeno, že návštěvy budou z důvodu nouzového stavu přesunuté/zrušené.

Atestace: Zkouška /5 kreditů

Požadavky:

- účast (max. 2 absence) 20%
- 2 výzkumné úkoly a jejich prezentace 30%
- průběžná četba na přednášky vč. její zhodnocení 20%
- závěrečný test 30%.

Atestace: nad 65% prospěl/a, nad 75% velmi dobře, nad 85% výborně.

Četba ke kurzu Česko-skandinávské vztahy, ZS 2020

(četba na jednotlivé přednášky rozepsána v Moodle)

Povinná četba:

- 1) přehledové dějiny 20. století k Norsku/Dánsku/Švédsku a jedna odborná publikace (monografie) k vybranému časovému úseku, 1+1
- 2) beletristické /popularizační publikace (vzpomínky, paměti, svědectví), 2x
- 3) odborné články 8x
- 4) webové portály (detailně prostudovat tři české a dva skandinávské weby)
- 5) dobové materiály (korespondence, zprávy, časopisy) zajistí vyučující, cca 100 s.
- 6) kvalifikační práce (bakalářka, DP), 1x

Magistři navíc: přehledové dějiny a beletrie z každého skandinávského státu (celkem 6 publikací), dále 3 odborné články ve skandinávském jazyce dle vlastního výběru

Každý si připravuje průběžně svůj vlastní seznam četby (pošle do složky četba na MS Teams do 17. 11. 2020).

Povinně volitelná literatura:

Dějiny přehledové:

- BUSCK, Steen, ed. a POULSEN, Henning, ed. **Dějiny Dánska**. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007 (*kapitola ke 20. století a česko-dánské vztahy*)
- DEJMEK, Jindřich. **Norsko**. Stručná historie států. Libri. 2015
  - (*kapitola ke 20. století a česko-norské vztahy*) GK¹
- ŠTĚPÁN, Jiří. **Švédsko**. Stručná historie států. Praha, Libri.
  - (*kapitola ke 20. století a česko-švédské vztahy*) GK

Specializační publikace:

- DEJMEK, Jindřich - Michálek, Slavomír - Němeček, Jan: Diplomacie Československa. Díl 2., **Biografický slovník československých diplomatů** (1918–1992). Praha, Academia 2013 (hesla k čs. titulářům vyslanectví Norska, Švédska a Dánska GK)
- DEJMEK, Jindřich: **Diplomacie Československa**. Díl 1., Nástin dějin ministerstva zahraničních věcí a diplomacie (1918-1992). Praha, Academia 2012. 320 s. (vypůjčit knihu – řeknu na místě) GK
- FORMANOVÁ, Lucie, GRUNTORÁD, Jiří a PŘIBÁŇ, Michal. **Exilová periodika: katalog periodik českého a slovenského exilu a krajaňských tisků vydávaných po roce 1945**. Vyd. 1. Praha: Ježek, 1999. 503 s. (sekce týkající se periodik z Norska, Dánska, Švédska)

¹ GK znamená Gabriela K.(studentka Mgr.), která má publikaci vypůjčenou z knihovny, naskenuje ji a nasdílí pro všechny.

- **Norská inspirace:** kultura občanského života v česko-norském dialogu. revue Prostor č. 87/88 **GK**
- ŠTĚPÁN, Jiří. **Československý exil ve Švédsku v letech 1945-1989.** České Budějovice: Veduta, 2011. 160 s. **GK**
- TOMALOVÁ, Eliška. **Kulturní diplomacie.** Francouzská zkušenost. Praha: Institut mezinárodních vztahů, 2008. ke stažení: <https://www.dokumenty-iiir.cz/Knihy/kulturdiplomacie.pdf> (úvod, kap. 1 st. 9-20, kap. II S. 25-30, 38-42)

a další budeme doplňovat.

Beletristické /popularizační knihy / paměti, vzpomínky:

- ENGLUND, Terje B. **Špion, který přišel pozdě: československá rozvědka v Norsku.** Praha: Prostor, 2018. 300 stran, **GK**
- KONÚPEK, Michael. **Böhmerland 600 Cc.** Oslo: Ex Libris, 1987. (on-line: www.nk.no)
- LUND, Sigrid Helliesen. **Alltid underveis** Wormdal, Celine 1981. (paměti norské pracovnice Nansenovy nadace, které zorganizovala židovským dětem z ČSR pobyt v Norsku)
- MALT, Ulrik Fredrik a Miluše JUŘÍČKOVÁ. **Leo Eitinger – život a dílo.** Studie k česko-norským kulturním vztahům. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 100 s. **GK**
- Matyášová, Judita. **Přátelství navzdory Hitlerovi.** Praha. Mladá Fronta, 2012. **GK**
- ROSSAVIK, Frank. **Deváté dítě: židovský chlapec z Československa v rodině norského fašisty.** Vyd. 1. Zlín: Kniha Zlín, 2010. 166 s.
- SKJÆRAASEN, Magne. **Lékař pro život: příběh Lea Eitingera.** 1. vyd. Brno: Doplněk, 2012. 223 s. **GK**
- STRÖMBERG KRANTZ, Eva. **Amelie Posse-Brázdová: (život spjatý s Československem).** V češtině 1. vyd. Praha: Akropolis, 2011. 383 s.
- SZATHMÁRYOVÁ-VLČKOVÁ, Věra. **Putování za svobodu: 1938-1945.** 1. vyd. V Praze: Československý Kompas, 1946. 202 s. **GK**
- VOLKOVÁ, Kateřina, ed. **Malá velká žena: pocta Anně Kvapilové.** Praha: Libri prohibiti, 2012. 129, 147 s. **GK**
- ŠEFL, Jan. **Za války v Norsku. Vyprávění z totálního nasazení.** Rožmitál pod Třemšínem, 2009. s. 17

Vzpomínky dánských vězňů z Terezína:

- BRASK, Morten. **Havet i Theresienstadt.** Kbh: Politiken, 2013. 266 s.
- CORRIE, Meyer. **Theresienstadt – det isenesatte bedrag: enringern fra nazisternes „mønster“ – lejr 1940-45.** Kbh: Rodos, 1991, 168 s.
- EISENBERG, Alex. **Theresienstadt elegi.** Århus: Klim, 1993. 100 s. (Erindringer om forfatterens (f. 1923) ophold i koncentrationslejren Theresienstadt fra deportationen i oktober 1943 til befrielsen i april 1945.)
- EPELMANN, Benzion. **Ghetto dagbog: fange i Theresienstadt.** Danmark: Holkenfeldt, 2005, 131 s.
- KATZNELSON, Ib. **Lad Ham Dø - 2-Årig I Ravensbrück Og Theresienstadt.** Portland: Vallentine Mitchell Publishers, 2020. Print.

Další dánská memoárová literatura na:

- <https://www.danskejoederitheresienstadt.org/litteraturliste>
- <https://folkedrab.dk/temaer/theresienstadt/materiale-om-theresienstadt>

Odborné články: *(ke stažení na Moodlu)*

BROUČEK, Stanislav. Český exil, emigrace a krajané v Norsku. In: *Revue Prostor* Nr. 87/88, s. 161–166.

HINGAROVÁ, V. „Za polárním kruhem. Češi v Norsku na nucené práce“ in *Dějiny a současnost* 3/2020, s. 16–19.

JUŘÍČKOVÁ, Miluše. Památník v našich srdcích. Odd Nansen a česko-norské vztahy. Praha: Občanské sdružení pro podporu historické literatury a časopisu *Dějiny a současnost*, 2020. s. 39-43, 5 s. Dostupné z:

<http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2020/1/pamatnik-v-nasich-srdcich/>

KILSTI, Kirsti. Nesymetrický vztah. In: *Revue Prostor* Nr. 87/88, s. 248–258. (čs. literatura v Norsku)

STRÆDER, Terkel. OCTOBER 1943. The Rescue of the Danish Jews from Annihilation. DK: Royal ministry of Foreign Affairs, 2010. 34 s. (v Moodlu)

VRBOVÁ, J.: Tajemství úspěchu norské literatury. In: *Revue Prostor* 87-88 (2010), s. 241–248.

Webové portály:

(zaměřte se na čs. osobnosti /skupiny působící ve Skandinávii)

<https://www.pametnaroda.cz/cs>

<https://www.danskejoederitheresienstadt.org/>

<https://folkedrab.dk/>

<https://noraci.cz/>

<https://digitaltmuseum.org/>

<https://www.mzv.cz/stockholm>

<http://stockholm.czechcentres.cz/>

Česko-norské fórum: <https://cz-forum.no/>

Kvalifikační práce:

DOHNÁLKOVÁ, Eva. **Nansenhjelpens historie og aktiviteter. En norsk humanitær organisasjon i tsjekkisk perspektiv.** Brno 2013.

https://is.muni.cz/th/fgril/nansenhjelpen_dohnalkova_IS.txt

KRÁLOVÁ, Gabriela. **Nasazení Češi v Norsku.** Praha: FF UK, 2020.

LUKAŠTÍKOVÁ, Iva. **Tradice a současnost česko-dánských vztahů.** DP, Praha: VŠE, 2009. Dostupné z:

https://vskp.vse.cz/15092_tradice_asoucasnost_cesko_danskych_vztahu

PĚTRAŠOVÁ, Kamila. **Kulturní diplomacie.** Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2012 Ke stažení: https://is.jamu.cz/th/sbjhc/text_prace.pdf

PŘIBÁŇ Pavel. **Emigrace z Československa do Norska po r. 1968.** Analýza československého přistěhovalectví do Norska v polovině 20. století. Brno MUNI 2018.

RIMSTAD, Birgit H. **Jødiske barn og unge som overlevde det norske Holocaust Flukten fra Norge. Det svenske eksilet. Livet etter 1945.** UiO 2013.

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/38127/Rimstad-master13mai2013.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

... další práce na <https://theses.cz/>

TÉMATA K VÝZKUMNÉMU ÚKOLU:

Čs. židé v Dánsku a útěk do Švédska (soupis, medailonky, materiály)

Uprchlíci z protektorátu s pomocí Amélie Posse- Brázdové

Na léčení do Švédska (čs. ženy přivezené z německých koncentračních táborů) (soupis a vzpomínky)

Sudetští Němci za války (i po ní) ve Švédsku

Dobrovolníci v čs. armádě, kteří se přihlásili ve Skandinávii (a jejich služba v čs. exilové armádě v Británii)

Príslušníci Československa ve Wehrmachtu

Čs. repatriační akce v Dánsku

Čs. repatriační akce ve Švédsku

Bibliografie pramenů ke studiu Čechoslováků ve Švédsku za II. sv. války

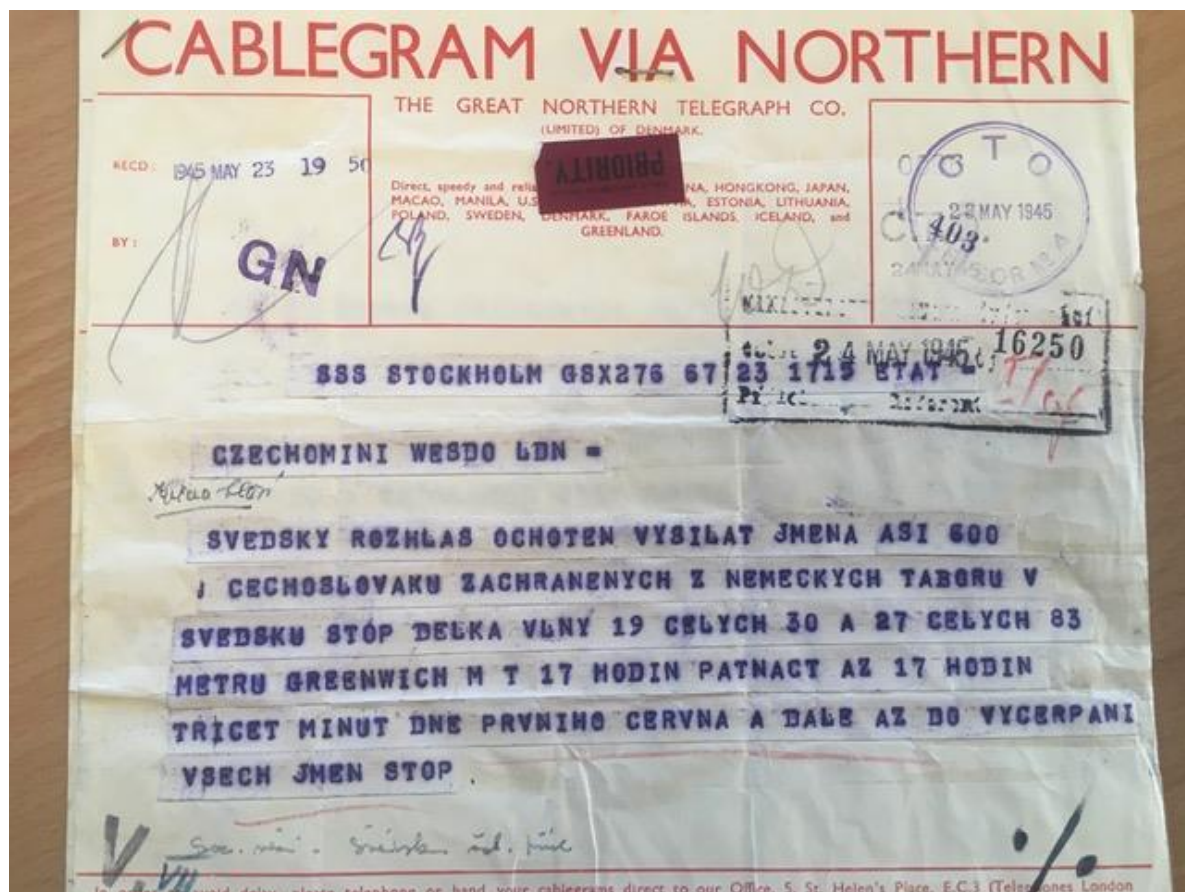
České děti na zotavenou po válce do Norska a do Švédska

Exilové listy v Dánsku / Norsku / Švédsku

Současné krajanské spolky v Norsku, Dánsku a Švédku

Čs. emigranti ve Skandinávii v Archivu bezpečnostních složek (např. A. Kvapilová, Amélie Posse-Brázdová).

Příběhy významných jednotlivců čs. původu ve Skandinávii (např. Milada Blekastad)

Působení vybraných Skandinávců v ČR

Hospodářské styky se Skandinávií (české a skandinávské firmy)

Dokumenty fondů na podporu Charty 77 z Norska a Dánska

Skandinávci na dovolené v ČR

Na ryby do Norska

České au-pair ve Skandinávii (rozhovory)

Mladí Češi a Slováci v Dánsku s podporou Demokratifonden (90. léta 20. století)

Čeští studenti na folkehøgskole (rozhovory)

Skandinávští lektori na FF UK (medailonky, rozhovory)

Fondy EHP a jejich dopad na rozvoj čs. – norských vztahů (case study, rozhovory)

Bibliografie literatury týkající se česko-švédských vztahů ve 20. století

Česko-skandinávské vztahy v literatuře

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kurz je realizován v rámci projektu „Česko-norská memorabilia: bilaterální univerzitní spolupráce“, jehož cílem je zkoumat česko-skandinávské vztahy, konkrétně osudy totálně nasazených Čechů v Norsku za druhé světové války. Projekt je financován Fondy EHP, program Vzdělávání, č. EHP-CZ-ICP-001-01.